

UNDIR FÝRA EYGUM

Hvørja bók kundi tú hugsað tær at týtt?

– Í løtuni siti eg og umseti *Lógirnar* hjá Platon, sum er eitt stórt verk. Eg eri komin í helvt við arbeiðnum, men nógv er eftir, tí bókin úti við 500 síður. Annars havi eg ikki avgjørt, hvørja bók eg møguliga skal umseta eftir tað. Nú hugsi eg fyrst um hesa bókina.

Hvønn sálm dámar tær serliga væl?

– Fleiri av sálmunum hjá Christiani Matras eru einastandandi væl týddir til føroyskt. Hann hevur latið teir í føroyskan búna, og í summum førum eru sálmarnir helst betri á føroyskum enn á upprunamálinum. *Upp alt, ið Harrin hevur gjørt* og *Far, verøld, far væl* eru tveir teirra.

sióneraður, hugsaði eg, at eg kundi fara at týða ta bókina til føroyskt. Augustin fekk stóran týðning fyri vesturlenska samfelagið, og hann var eitt millumlið millum forna heimspeki og vesturlendskan kristindóm, sigur Eilif Samuelsen.

Á skúlanum høvdu tey lisið eina stytta útgávu á danskum máli av *Játtanum Augustinusar*, og hana týddi Eilif Samuelsen fyrst, men hann helt, at skuldi bókin gevast út í Føroyum, skuldi tað verða tað longra upprunaverkið, og tað skuldi verða so gott sum gjørligt.

– Eg helt, at eg skuldi læra meg latín. Eg fekk samband við ein pensióneraðan studentaskúlalærara í Danmark, sum alt sítt lív hevði undirvíst í latín og hevði skrivað frálærubók um tað. Eg brúkti hansara bók og fekk hjálp frá honum til at læra meg latín, greiðir Eilif Samuelsen frá.

Tá ið hann hevði brúkt eitt ár at seta seg inn í latínska málið, kendi hann seg til reiðar at fara undir at týða *Játtanir Augustinusar* til føroyskt enn einaferð.

– Tað var ein sera stór hjálp at fáa grundorðini í latínskum upp á pláss. Latín er eitt deytt mál, men tað er eitt fantastiskt mál, og latínsku orðini verða brúkt allastaðni, sigur hann.

Tá ið Eilif Samuelsen hevði týtt bókina, hugsaði hann at fáa hana útgivnað í Føroyum. Tað var trupult at finna útgevara, og so hugsaði hann, at hann bara kundi geva út sjálvur. Hann fekk sær forlagið Hemlið, sum síðani hevur útgivið allar 13 bøkurnar, sum Eilif Samuelsen hevur umsett.

– Eftir fyrstu bókina, hevði eg fingið blóð á tonnina, og eftir bókina hjá Augustin vildi eg venja meg meira við at umseta.

Hann týddi síðani bókina *Fedrar og synir* hjá Ivan Turgenjev og síðani tvær bøkur hjá Per Lagerkvist – *Barrabas* og *Bøðilin*, sum báðar komu út í 2008.

Eftir hetta kendi hann seg til reiðar at leita aftur til tað, sum alt byrjaði við, og næsti høvundur, hann fór í holt við, var ítalski teologurin og heimspekingurin Thomas Aquinas, sum skrivaði bókina *Um veran og veru*.

Síðani hevur Eilif Samuelsen týtt týðandi verk hjá Platon, Aristoteles og fleiri til føroyskt. Nú um dagarnar kom bók eftir Thomas More, og næsta ár kemur bók um lívið hjá Karlamagnus út – og seinni helst enn eitt verk av Platon.

Tað góða og sanna

Fleiri av bókunum, sum Eilif Samuelsen hevur týtt, snúgva seg um, hvat menniskjan livir fyri, um tað góða og um tað ónda.

– Tað liggur í etikkinum, at tú umhugsar, hvat menniskja livir fyri. Heimsáskoðanin hjá Platon og Sokrates fataði lívið sum tvær náttúrur. Annað var alt tað, sum vit kunnu sansa, og tað er broytiligt og forgongur. Hitt eru hugmyndirnar, sum hava við tað veruliga at gera – tað góða og tað sanna – og tank-

ar og hugmyndir farast ikki, sigur Eilif Samuelsen.

– Vit menniskju hava fram um aðrar verur vit og skil, og tað vakra, sanna og góða er atkomiligt gjøgnum skynsemi. Omanfyri templið í Delfi stendur "Kenn teg sjálfvan". Tá ið tú kennir teg sjálfvan, kanst tú ikki annað enn seta tað góða í hásæti. Tað ónda er mangul upp á innlit og vitan, og Platon heldur, at gjøgnum innlit og skynsemi kunnu vit gerast góð menniskju. Aristoteles tekur hesar tankar víðari og totar um at handla, at gera tað góða ella tað ónda. Menniskjan hevur eina skyldu at gera tað góða, tá ið tað veit, hvat tað góða er.

Hetta eru nakrir av tankunum, sum Eilif Samuelsen roynir at geva føroyingum innlit í á føroyskum máli, og hann hevur verið sera áhaldandi og íðin sum týðari.

– Við hvørt seti eg mær fyri, at eg skal umseta triggjar síður um dagin, og tá kunnu tað onkuntíð blíva langir dagar, sigur hann.

– Eg haldi meg til útgávur á fleiri málum, tá ið eg umseti. Sjálvandi hevði tað verið best at týtt úr frummálinum, men so skuldi eg havt fingist við grikskt alt mitt lív. Tær nýggjar týðingarnar úr grikskum eru rættiliga trúgvar ímóti upprunahandritunum, og tær haldi eg meg mest til.

Upplivir eisini

Tað er ikki soleiðis, at Eilif Samuelsen hevur stongt seg inn í sínum arbeiðsrúmi og heldur seg burtur frá øllum øðrum, nú hann hevur týtt øll hesi verkini seinastu árin.

– Eg komi eisini nógv út millum fólk og upplivi mangt og hvat. Vit hava ferðast nakað, eg gangi til fimleik í Tilhaldinum triggjar ferðir um vikuna, eg havi verið deknur í yvir 20 ár, havi sitið í kirkjuráðnum í Vesturkirkjuni í yvir 20 ár, og so havi eg eisini havt roknskapin hjá Vesturkirkjuni um hendi. Eg stillaði ikki upp aftur á kirkjuráðsvalinum hesaferð, og eg havi avgjørt, at eg gevist sum deknur og við roknskapinum á nýggjárinum, sigur Eilif Samuelsen.

– Mær dámar væl at halda meg í gongd. Augustin helt likamið í gongd við at ganga, og hann helt høvdið í ordan við at lesa nógv, og tað er nakað tað sama hjá mær. Eg gangi til fimleik, lesi og týði, og hóast eg eri komin upp í árin, kenni eg meg at vera væl fyri.

– So leingi, sum eg havi hug, og evnini røkka nøkunlunda, fari eg at halda fram við at týða bøkur. Eg havi ongar ætlanir um at gevast, sigur Eilif Samuelsen.

UM Eilif Samuelsen

Eilif Samuelsen er 83 ára gamal. Hann var føddur í Fuglafirði og býr í Havn. Hann tók læraraútbúgving í Danmark í 1958 og virkaði sum lærari í Fuglafirði, Hvalvík og á Kommunuskúlanum í Havn, áðrenn hann fór í starv á Venjingarskúlanum í Havn, har hann arbeiddi mesta av tíðini. Í 12 ár var hann formaður í Lærarafelagnum. Eilif Samuelsen var í nógv ár politikari. Hann sat í løgtinginum frá 1978 til 1990, og hann var landsstýrismaður í 1981-85 og 1994-1998. Hann hevur sitið í kirkjuráðnum fyri Vesturkirkjuna í Havn, og hann hevur eisini verið deknur – hesum gevst hann við á nýggjárinum. Síðani 2004 hevur Eilif týtt 13 bøkur til føroyskt, flestu bøkurnar eru eftir kendar heimspekingar. Hann fekk í 2016 Mentanarvirðisløn M.A. Jacobsens.

– So leingi, sum eg havi hug, og evnini røkka nøkunlunda, fari eg at halda fram við at týða bøkur. Eg havi ongar ætlanir um at gevast, sigur 83 ára gamli Eilif Samuelsen
Mynd: Álvur Haraldsen